

ZERO WASTE v praxi: Metodika pro obce Ústeckého kraje

Autor: koordinátor EVVO pro ÚK

Obsah

1. Úvod	3
2. Legislativní rámec a konkrétní situace malých obcí v Ústeckém kraji	4
3. Hierarchie nakládání s odpady.....	5
3.1. Předcházení vzniku odpadu (prevence)	5
3.2. Příprava k opětovnému použití.....	5
3.3. Recyklace (materiálové využití)	6
3.4. Energetické využití odpadu	6
3.5. Odstranění (skládování).....	6
3.6. Shrnutí: Hierarchie jako nástroj rozhodování, ne teorie	6
4. Zero Waste jako nástroj efektivní obce	8
4.1. Pět kroků k obci s minimem odpadu.....	10
5. Mýty o Zero Waste	13
6. Checklist pro obecní úřad	14
6.1. Ukázková sekce: Obecní úřad jako modelový příklad	14
6.2. Ukázková sekce: Infrastruktura v obci	15
7. Inspirace a inovace pro budoucnost malých obcí.....	16
7.1. 1. Re-use centra a obecní burzy věcí.....	16
7.2. 2. Systém odměn pro domácnosti s minimem odpadu	18
7.3. 3. Školní a dětské programy zero waste.....	18
7.4. 4. Klimatická linka k odpadům (propojení témat)	18
7.5. 5. Regionální spolupráce a sdílené kapacity.....	19
8. Závěr metodiky: Cesta k odpadově odpovědné obci.....	19
8.1. Ukázkový rámec akčního plánu:	20
9. Příloha 1: Šablony	22
10. Příloha 2: Inspirativní příklady z obcí a měst Ústeckého kraje	24
11. Slovníček pojmů.....	25
12. Použité zdroje	28

1. Úvod

Tato metodika vznikla jako praktická pomůcka pro menší obce v Ústeckém kraji, které chtějí zlepšit své nakládání s odpady v souladu s aktuální legislativou, ale zároveň hledají řešení, která nevyžadují velké rozpočty ani personální kapacity. Dokument si klade za cíl přehledně a srozumitelně představit možnosti, jak obec může nastavit efektivní a udržitelný systém odpadového hospodářství, který zároveň aktivně zapojuje obyvatele a směřuje k principům cirkulární ekonomiky a zero waste přístupu.

Záměrem není vytvořit komplexní strategii pro velká města, ale naopak poskytnout malým obcím jednoduchý a funkční rámec, který se dá upravit dle místních podmínek. Inspirací jsou především doporučení Zero Waste Europe (ZWE), Metodika pro obce zaměřená na zvyšování třídění odpadů (Soukopová et al., 2023) a praktické zkušenosti obcí v ČR i zahraničí.

Metodika podporuje aktivní roli obcí jako místních lídrů, kteří mohou skrze dobře nastavený odpadový systém ovlivnit chování domácností, škol, spolků i podnikatelů. Přináší konkrétní kroky, tipy a doporučení, které lze aplikovat hned nebo postupně podle místních priorit a možností. Cílem je inspirovat k přechodu od modelu „odpad jako problém“ k modelu „odpad jako zdroj“ – a to s důrazem na prevenci, opětovné využití a vysokou míru třídění.

Obec, která zvládne srozumitelně komunikovat se svými občany, rozvíjí komunitu a podporuje chytré využívání zdrojů, se stává nejen ekologicky odpovědným subjektem, ale i příkladem dobré správy věcí veřejných. Tato metodika chce být průvodcem právě na této cestě.

Zároveň je cílem metodiky upozornit na příležitosti, které přechod k efektivnímu nakládání s odpady obcím nabízí. Kromě pozitivního dopadu na životní prostředí se jedná také o možné finanční úspory, posílení komunitních vztahů a zajištění větší transparentnosti a důvěry mezi obcí a jejími obyvateli. Veřejná správa, která je schopna otevřeně komunikovat data o produkci a třídění odpadu, získává důležitý nástroj pro spolupráci s občany.

Důležitým aspektem je i schopnost obcí pružně reagovat na legislativní změny a plnit nové povinnosti bez nutnosti výrazného navyšování nákladů. Právě Zero Waste přístup, který upřednostňuje prevenci a opětovné využívání před likvidací, může být tím klíčem, který umožní malým obcím splnit cíle Plánu odpadového hospodářství ČR a zároveň zachovat finanční udržitelnost.

Tato metodika má rovněž ambici propojit environmentální cíle s dalšími aspekty místního rozvoje, jako je kvalita života, vzdělávání nebo posilování místní identity. V obcích, kde se s odpady zachází chytře a odpovědně, často vznikají další pozitivní dopady – například větší zapojení dětí a mladých lidí do veřejného dění, obnovení sousedských vztahů či nová místa pro setkávání komunity.

Nezanedbatelný je také vliv metodiky na edukaci obyvatel a posílení jejich kompetencí k udržitelnému životnímu stylu. Obec se tak stává nejen správcem veřejného prostoru, ale i průvodcem občanů v oblasti každodenních environmentálních rozhodnutí. Metodika v tomto směru nabízí konkrétní postupy, jak tento potenciál rozvíjet bez ohledu na velikost a rozpočet obce.

2. Legislativní rámec a konkrétní situace malých obcí v Ústeckém kraji

Odpadové hospodářství v České republice je v posledních letech pod stále přísnějším dohledem legislativy. Zásadní změnu přinesl zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech, který nahradil původní zákon č. 185/2001 Sb. a přinesl novou systematiku povinností pro původce odpadu i obce. Obec má podle § 59 zákona č. 541/2020 Sb. povinnost zajistit místa pro oddělené soustředování nejméně následujících složek komunálního odpadu: papír, plasty, sklo, kovy, biologicky rozložitelný odpad a použitý textil.

Podle § 73 téhož zákona je obec dále povinna zpracovat každoročně hlášení o produkci a nakládání s odpady a zajistit podmínky pro předcházení vzniku odpadů, včetně propagace opětovného použití. Cíle vyplývající z evropské legislativy, konkrétně směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/851, transponované do českého práva, stanovují, že do roku 2025 musí být recyklováno alespoň 55 % komunálního odpadu, do roku 2030 pak 60 % a do roku 2035 alespoň 65 %. Podíl skládkovaného odpadu by měl být do roku 2035 snížen pod 10 %.

Kromě zákona o odpadech hraje důležitou roli také zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích. Od novelizace účinné od 1. 1. 2024 může obec dle § 10e tohoto zákona stanovit výši poplatku za obecní systém odpadového hospodářství až do výše 1 200 Kč na obyvatele a rok. Tento nástroj lze využít pro tvorbu motivačního poplatku, který zohledňuje míru třídění nebo množství produkovaného odpadu.

Malé obce v Ústeckém kraji však čelí specifickým bariérám. Často se potýkají s omezenými svozovými možnostmi, chybějícími sběrnými místy, nedostatkem informací nebo nedůvěrou obyvatel ve smysl třídění. Významným problémem je rovněž absence analytického přístupu – mnoho obcí neprovádí žádné sledování produkce směsného komunálního odpadu (SKO) a netvoří systémová data, která by jim umožnila reagovat cíleně a hospodárně.

Data z Ústeckého kraje ukazují, že míra třídění v menších obcích často zůstává pod 35 %, přičemž množství SKO¹ se dlouhodobě drží vysoko – často nad 250–300 kg/obyvatele/rok. V některých okresech přitom míra skládkování přesahuje republikový průměr. Právě proto je nutné kombinovat zákonné povinnosti s regionálně citlivými a nákladově nenáročnými řešeními.

Pro malé obce v Ústeckém kraji je zásadní znát nejen své zákonné povinnosti, ale i praktické možnosti, jak systém odpadového hospodářství skutečně nastavit. Legislativa je často složitá a obecná, a proto je důležité ji doplnit o konkrétní regionální zkušenosti a proveditelná opatření.

Teprve kombinace znalosti zákona a místních podmínek umožňuje obci vybudovat funkční, přijatelný a dlouhodobě udržitelný systém. Legislativa v oblasti odpadů tak není v této metodice cílem, ale výchozím bodem pro konkrétní akční kroky a rozhodnutí, která zohledňují realitu Ústeckého kraje. není pouze shrnout legislativní rámec, ale především přiblížit ho ve vztahu ke každodenní realitě malých obcí v Ústeckém kraji. Jen pokud obce znají nejen své povinnosti, ale i možnosti, mohou vytvářet odpadové hospodářství, které je funkční, přijatelné pro občany a udržitelné do budoucna.

Legislativa vymezuje základní povinnosti obcí v oblasti odpadového hospodářství, ale sama o sobě neříká, jak konkrétně postupovat při plánování a rozhodování. Aby obce dokázaly systémově a efektivně reagovat na výzvy

¹ SKO – směsný komunální odpad (nevytříděná část komunálního odpadu, určená k odstranění)

spojené s produkcí a nakládáním s odpady, je nezbytné opírat se o jasně strukturovaný rámec priorit. Tím je tzv. hierarchie nakládání s odpady, která stanovuje preferované způsoby nakládání s odpady podle jejich dopadu na životní prostředí, ekonomiku i zdraví obyvatel. Právě tato hierarchie slouží jako praktický kompas, který obcím pomáhá hledat smysluplná, finančně přijatelná a dlouhodobě udržitelná řešení.

3. Hierarchie nakládání s odpady

Praktický rámec pro udržitelné a efektivní rozhodování obcí

Hierarchie nakládání s odpady je základním principem, kterým se řídí moderní odpadové hospodářství v České republice i celé Evropské unii. Je zakotvena zejména v zákoně č. 541/2020 Sb., o odpadech, a dále navazuje na evropské směrnice a strategické dokumenty jako je Plán odpadového hospodářství ČR.

Tato hierarchie představuje pět úrovní nakládání s odpady, které jsou seřazeny od nejvíce žádoucích po nejméně vhodné, a to podle jejich dopadů na životní prostředí, ekonomiku a udržitelnost. Obce jsou tímto rámcem vedeny k tomu, aby odpady v maximální možné míře vnímaly jako zdroj – a nikoli jako problém, který je třeba pouze „odvézt a zlikvidovat“.

Správné pochopení a uplatnění hierarchie je základním předpokladem pro tvorbu funkčního systému, a to i v malých obcích s omezenými kapacitami.

3.1. Předcházení vzniku odpadu (prevence)

Nejvýše postaveným stupněm hierarchie je prevence – tedy snahy o to, aby odpad vůbec nevznikal. Každý kilogram odpadu, který nevznikne, nemusí být svážen, tříděn ani zpracováván. Pro obec to znamená hledat cesty, jak snižovat spotřebu materiálů a zbytečných výrobků – ve vlastní činnosti i v rámci podpory u obyvatel.

Příklady opatření vhodných pro malé obce:

- omezování jednorázových výrobků ve školách, úřadech a veřejných akcích,
- digitalizace komunikace (např. elektronické úřední desky),
- podpora lokálních dodavatelů a opakovaně použitelných obalů v obecních zakázkách,
- osvětové kampaně na podporu odpovědné spotřeby.

Poznámka: Prevence bývá v praxi opomíjená, protože se „nedá vážit“. Je však dlouhodobě nejlevnějším a nejúčinnějším krokem.

3.2. Příprava k opětovnému použití

Na druhém stupni stojí prodlužování životnosti výrobků a jejich znovupoužití – bez nutnosti složitého zpracování. Typicky jde o nábytek, oblečení, nářadí, elektrospotřebiče nebo stavební materiály, které lze znovu využít ve své původní funkci.

Obce mohou podporovat například:

- zřízení míst pro výměnu, opravy a redistribuci (reuse centra, komunitní dílny),
- zapojení do projektů sdílení (např. „knihovny věcí“ – nářadí, pomůcky),
- spolupráci s neziskovým sektorem při redistribuci použitého zboží.

V obecním provozu lze tento princip využít i v praxi:

- místo nákupu nového vybavení lze preferovat repasované stroje či nábytek,
- opravy majetku místo jeho vyhození a náhrady.

3.3. Recyklace (materiálové využití)

Recyklace je proces, při kterém se z odpadu stává druhotná surovina, využitelná pro další výrobu. Jedná se o známé a rozšířené třídění: papír, plast, sklo, kovy, nápojové kartony apod. Z hlediska hierarchie je to až třetí možnost – protože odpad už vznikl a je třeba jej složitě zpracovat.

Obec by měla zajistit:

- dostatečný počet nádob na separaci (dostupnost do 100 m dle vyhlášky),
- kvalitní informovanost obyvatel (jak třídit, co kam patří),
- transparentní spolupráci se svozovou firmou nebo provozovatelem systému EKO-KOM.

Pozor: Efektivita recyklace nestojí jen na kontejnerech, ale i na důvěře občanů, že vytříděný odpad je skutečně využit.

3.4. Energetické využití odpadu

Čtvrtým stupněm je spalování s energetickým využitím, tedy přeměna odpadů na teplo nebo elektřinu. Tento způsob je využíván především pro zbytkový odpad, který již nelze materiálově využít.

Nevýhodou je, že při spalování není zachován materiálový cyklus a vznikají emise i zbytky po spalování.

Malé obce nemají obvykle přímý vliv na to, kam jejich odpad putuje – nicméně:

- mohou usilovat o minimalizaci zbytkového odpadu, aby bylo spalováno co nejméně,
- mohou preferovat svozové firmy, které optimalizují dopady na životní prostředí.

3.5. Odstranění (skládkování)

Skládkování je nejméně vhodným způsobem nakládání s odpady. Vede k dlouhodobé zátěži půdy, ovzduší a vody, zabírá místo v krajině a je spojeno s vysokými náklady – ekologickými i finančními.

Zákonem stanovený cílový podíl skládkování do roku 2035 je méně než 10 % komunálního odpadu. V Ústeckém kraji je ale realita v některých okresech nad tímto cílem – proto je důležité tomuto tématu věnovat zvýšenou pozornost.

3.6. Shrnutí: Hierarchie jako nástroj rozhodování, ne teorie

Hierarchie není jen teoretický rámec nebo legislativní požadavek. Pro malé obce slouží jako praktická pomůcka při plánování odpadového systému, při veřejných zakázkách, komunikaci s obyvateli i při vyhodnocování úspěšnosti zavedených opatření.

Obce, které se řídí touto hierarchií:

- snižují náklady na svoz a zpracování odpadu,
- zvyšují míru třídění a zapojení veřejnosti,
- plní legislativní cíle efektivněji a s větší jistotou.

Každý krok výš v hierarchii znamená úsporu – nejen pro přírodu, ale i pro rozpočet obce.

Obr.1: Hierarchie nakládání s odpady

1

ODMÍTNOUT / PROMYSLET / ZMĚNIT DESIGN

Odmítnout to, co nepotřebujeme, přehodnotit způsob, jakým vyrábíme a spotřebováváme, a navrhnout nové obchodní modely, jiné zboží a vhodnější obaly pro snížení spotřeby zdrojů a produkce odpadu.

2

OMEZIT A ZNOVU VYUŽÍT

Minimalizovat množství, toxicitu a ekologickou stopu každé operace, při níž se výrobky nebo jejich součásti, které nejsou odpadem, znovu použijí ke stejnému účelu, pro jaký byly vytvořeny.

3

PŘIPRAVIT NA OPAKOVANÉ POUŽITÍ

Kontrola, čištění nebo opravy, díky nimž se výrobky či jejich součásti, které se staly odpadem, připravují na to, aby mohly být znovu bez jakéhokoli dalšího předběžného zpracování použity.

4

RECYKLOVAT / KOMPOSTOVAT / NECHAT ROZLOŽIT BEZ PŘÍSTUPU VZDUCHU

Regenerace kvalitního materiálu z vytříbených toků odpadu.

5

VYUŽITÍ MATERIÁLŮ A SLOŽEK

Technologie pro získání nových cenných materiálů regenerací ze směsného odpadu způsobem šetrným k životnímu prostředí.

6

VYUŽITÍ ZBYTKOVÝCH ODPADŮ

Vše, co nelze získat ze směsného odpadu zpět, je před uložením na skládku biologicky stabilizováno.

7

NEVHODNÉ MOŽNOSTI

Alternativy, které neumožňují regeneraci materiálu, mají velký negativní dopad na životní prostředí a vytvářejí efekt ustrnutí, což ohrožuje přechod ke koncepci zero waste. Patří sem získávání energie spalováním odpadu, spoluspalování, přeměna plastu na paliva, skládkování nestabilizovaného odpadu, zplyňování, pyrolýza, nelegální skládkování, otevřené spalování a nelegální skládkování.

Zdroj: Zerowatecities.eu

4. Zero Waste jako nástroj efektivní obce

Pojem „zero waste“ může na první pohled působit jako módní výstřelek nebo nerealistický cíl. Ve skutečnosti však představuje praktický přístup, který obcím – včetně těch nejmenších – pomáhá efektivně nakládat s odpady, šetřit veřejné rozpočty a zvyšovat kvalitu života obyvatel. Zero waste (doslova „nulový odpad“) není o tom, že by obec nesměla vyprodukovat ani gram odpadu. Jde o snahu minimalizovat množství odpadu, který nelze znovu využít, a především o systémové změny v tom, jak s odpadem nakládáme.

Zero waste je strategie, která staví na pěti základních principech (tzv. 5R): **Refuse (odmítnout), Reduce (omezit), Reuse (znovu použít), Recycle (recyklovat) a Rot (kompostovat)**. Tyto principy lze snadno přenést do běžného provozu obcí – od obecního úřadu přes školu až po každodenní chod domácností. Základem je změna pohledu: odpad nevnímáme jako „nepořádek“, který musíme odvézt, ale jako materiálový tok, který lze optimalizovat a zužít.

Podrobněji k principům 5R:

1. **Refuse (odmítnout):** Odmítnout vše, co je zbytečné – zejména jednorázové obaly, letáky, propagační předměty či nerecyklovatelné materiály. Obec může jít příkladem: místo plastových lahví na jednáních používat karafy a sklenice, objednávat kancelářské potřeby bez zbytečných obalů, odmítat reklamní zásilky a nabádat k tomu i občany.
2. **Reduce (omezit):** Snižovat množství spotřebovávaných materiálů a výrobků. Může jít o úpravu obecních nákupů tak, aby nedocházelo k nadbytečné spotřebě (např. tisku, kancelářského materiálu, čisticích prostředků), ale i o podporu domácností ke snižování spotřeby plastů a potravinového odpadu.
3. **Reuse (znovu použít):** Podporovat opětovné použití předmětů – například prostřednictvím sběrných míst pro oblečení, nábytek či hračky. Obec může zřídit tzv. **reuse centrum** (místo pro odkládání a opětovné využití funkčních věcí) nebo ve spolupráci s knihovnou a školou organizovat burzy učebnic, knih či nářadí.
4. **Recycle (recyklovat):** Vše, co nelze odmítnout, omezit nebo znovu použít, by mělo být řádně vytríděno a recyklováno. To předpokládá funkční infrastrukturu: dostatek sběrných míst, pravidelný svoz, srozumitelné značení a dostupnost informací pro všechny věkové skupiny. Zapojení místních škol do osvěty může výrazně zvýšit efektivitu třídění.
5. **Rot (kompostovat):** Zbytky z kuchyně a zahrad lze kompostovat – buď v domácnostech, nebo komunitně. Obce mohou nabídnout občanům kompostéry se spolufinancováním, zřídit komunitní kompostéry na veřejných místech, nebo začít se zpracováním bioodpadu ze školních jídelen a obecních zahrad.

Tyto principy nejsou idealistické, ale realistické – pokud jsou zaváděny postupně a s ohledem na možnosti dané obce. V Ústeckém kraji již některé menší obce tyto prvky úspěšně zavádějí: například obec Vřesetice poskytla domácnostem zdarma kompostéry, v obci Málkov probíhá podpora re-use iniciativy skrze spolupráci s místními spolky, a v obci Hrobce se díky osvětové kampani zvýšila míra třídění o více než 15 % během dvou let.

Pro malé obce v Ústeckém kraji může být zero waste přístup odpovědí na situaci, kdy chybí infrastruktura, chybí peníze, ale zároveň je potřeba plnit legislativní cíle a udržet si podporu občanů. V takovém prostředí má smysl začít odspodu – zavést funkční třídění, omezit jednorázové odpady, motivovat občany skrze poplatkovou politiku a zlepšit informovanost. Často jsou to právě malé obce, kde se daří zavádět inovativní řešení díky lepší komunikaci a soudržnosti obyvatel.

Zero waste přístup navíc posiluje komunitní charakter obce. Příkladem může být zavedení komunitního kompostéru, obecního re-use centra (např. ve spolupráci s technickými službami), nebo systém sdílených nádob na textil a elektroodpad. Obec, která systematicky podporuje prevenci odpadu a jeho smysluplné využití, vysílá jasný signál: jsme moderní, zodpovědní a víme, že kvalitní životní prostředí je naší prioritou.

Zkušenosti ze zahraničí (např. Itálie, Slovinsko nebo Belgie) i z České republiky (např. obec Kamenná, město Litoměřice nebo síť Zdravých měst) ukazují, že zero waste není luxus pro bohaté obce, ale funkční cesta i pro ty nejmenší, pokud mají jasný plán a podporu vedení. V roce 2020 vznikl v rámci iniciativy Zero Waste Europe podrobný „Masterplan pro města a obce“, který je volně dostupný i v českém překladu a slouží jako praktický průvodce zaváděním zero waste strategie krok za krokem.

Z pohledu obce tedy není zero waste dogmatem, ale chytrým nástrojem řízení. Zatímco legislativa definuje „co musíme“, zero waste ukazuje „jak to můžeme zvládnout lépe a levněji“. A právě tuto filozofii chce metodika přiblížit malým obcím Ústeckého kraje jako možnost, nikoliv povinnost – ale možnost, která přináší konkrétní výsledky.

V praxi je často potřeba začít velmi jednoduše – třeba u obecního úřadu. V mnoha malých obcích lze najít jednorázové plastové obaly na úřadech, tisk dokumentů bez omezení, nulovou recyklaci tonerů a absence základního systému třídění. Přitom právě úřad by měl být první, kdo jde příkladem. Zavedení základního třídění, omezení nadbytečného tisku a například možnost občerstvení bez jednorázových obalů může být rychlým a viditelným signálem změny.

Zero waste přístup ale není jen o odpadu. Dotýká se širšího pojetí udržitelnosti. Obec může promyslet zadávání veřejných zakázek – například zohlednit environmentální dopady při výběru dodavatelů služeb, upřednostnit lokální výrobce nebo dodavatele s recyklovatelným nebo vratným obalem. Dále se může zaměřit na vzdělávání – spolupráce se školou, knihovnou nebo kulturním domem otevírá prostor pro osvětu formou besed, výstav nebo praktických workshopů.

Komunitní život v malých obcích je ideální půdou pro vznik re-use projektů. Výměnné akce „vezmi, co potřebuješ – nech, co nepotřebuješ“, komunitní sdílení náradí nebo oděvů, případně i obecní šatník pro sociálně slabší – to všechno jsou aktivity, které nejen snižují množství odpadu, ale zároveň posilují sociální soudržnost. Zero waste tak podporuje nejen ekologii, ale i mezilidské vztahy a důvěru.

Je důležité chápat, že cesta k zero waste není o rychlém skoku, ale o postupných krocích. Ne všechny obce zvládnou vše zavést hned, ale každé malé zlepšení se počítá. Úspěch často závisí na osobním nasazení starosty

či starostky, aktivního zastupitelstva nebo skupiny nadšených občanů. Pokud existuje jasná vize a otevřenost ke změně, výsledky se dostaví.

Zavedení filozofie zero waste může obci přinést nejen ekologické benefity, ale i finanční úspory. Snížení objemu SKO vede k nižším nákladům na odvoz a zpracování. Některé obce díky vyšší míře třídění dosahují na výhodnější ceny za svoz nebo přímo odměny od systému EKO-KOM – což je autorizovaná společnost zajišťující zpětný odběr a využití obalových odpadů v České republice. Tuto možnost však mnohé malé obce stále nevyužívají naplno, často kvůli nedostatku informací nebo chybějící kapacitě.

Je proto vhodné hledat podporu i mimo obecní rozpočet – například skrze krajské nebo národní dotační programy, spolupráci s neziskovými organizacemi nebo sdílení dobré praxe mezi obcemi. Zapojení do regionálních platforem, jako je např. Síť zdravých měst nebo projekty EVVO, může přinést nejen inspiraci, ale i konkrétní nástroje a materiály.

Zásadní je začít – třeba i malým krokem. Každá aktivita, která vede ke snížení odpadu nebo zvýšení povědomí o jeho dopadech, má význam. A pokud obec sází na otevřenou komunikaci, lidský přístup a důvěru v komunitu, může být zero waste přístup nejen nástrojem udržitelnosti, ale i cenným prostředkem k posílení místní identity. Snížení objemu SKO vede k nižším nákladům na odvoz a zpracování, navíc některé obce díky vyšší míře třídění dosahují na výhodnější ceny za svoz nebo přímo odměny od systému EKO-KOM. V kombinaci s promyšleným poplatkovým systémem může obec motivovat občany k větší odpovědnosti a zároveň ušetřit prostředky v obecním rozpočtu. Zatímco legislativa definuje „co musíme“, zero waste ukazuje „jak to můžeme zvládnout lépe a levněji“. A právě tuto filozofii chce metodika přiblížit malým obcím Ústeckého kraje jako možnost, nikoliv povinnost – ale možnost, která přináší konkrétní výsledky.

4.1. Pět kroků k obci s minimem odpadu

Minimalizace odpadů v obci není o jediném opatření, ale o propojeném souboru kroků, které se postupně zavádějí a posilují. Malé obce mají výhodu: jejich velikost umožňuje rychlejší zavádění změn, osobnější komunikaci s občany a zapojení komunity. Následujících pět kroků vychází ze zkušeností evropských zero waste měst a obcí, ale jsou upravené na míru potřebám a možnostem malých obcí Ústeckého kraje.

Krok 1: Zmapujte výchozí stav a stanovte reálný cíl

Bez dat není pokroku. Obec by měla začít jednoduchou analýzou – kolik SKO ročně produkuje, jaká je míra třídění a jaké jsou náklady na odpadové hospodářství. Tyto informace lze získat např. z hlášení EKO-KOM nebo přes spolupráci s místní svozovou firmou.

Nezbytné je také zjistit, kolik domácností má přístup ke třídícím nádobám a jaká je reálná využitelnost sběrných míst. Tyto poznatky pomáhají vyhodnotit, kde leží slabá místa systému – např. nízká účast občanů, špatné značení nebo přetékající kontejnery.

Díky těmto zjištěním lze formulovat realistické cíle, například: „Do konce roku 2026 snížíme množství SKO o 25 %“ nebo „Zvýšíme míru třídění plastů o 30 % do 18 měsíců“. Cíl má být SMART: specifický, měřitelný, dosažitelný, realistický a časově vymezený.

Mnoho obcí má tendenci nastavit cíle podle dostupného rozpočtu – ale daleko účinnější je využít aktuální data a pak hledat řešení (dotace, meziobecní spolupráce), jak cíle naplnit. V tom pomohou i regionální partneři: MAS, EKOKOM, krajské úřady nebo neziskové organizace.

Vytvoření jednoduché vizuální mapy toku odpadu v obci může být velmi účinné – nejen pro vlastní přehled, ale i pro komunikaci se zastupitelstvem a občany. Lze použít infografiku nebo dokonce i ruční nákres s vysvětlivkami.

Krok 2: Začněte u sebe – úřad jako modelový příklad

Obecní úřad je výkladní skříň každé obce. Pokud má od občanů očekávat změnu chování, musí ji nejprve demonstrovat sám. Třídění papíru, plastů, elektroodpadu, omezení jednorázových obalů a zbytečného tisku by mělo být samozřejmostí.

Zavést změny lze například přechodem na elektronickou komunikaci, sdílenými tiskovými materiály nebo použitím vícenásobně použitelných nádob na poradách a kulturních akcích. Významný efekt má i zavedení pravidel pro ekologické veřejné zakázky.

Úřad by měl spolupracovat se školou, knihovnou nebo kulturním domem a vytvářet společné příklady dobré praxe. V obcích do 1000 obyvatel se taková spolupráce často zakládá na osobních vazbách, což může být výhodou.

Dobrý příklad je obec, která místo klasických upomínek posílá SMS zprávy, snižuje tisk formulářů, používá oběhové razítko a zavádí vratné obálky pro vnitřní komunikaci. Malé změny, které nezatěžují rozpočet, ale mají symbolickou hodnotu.

Nejde o to být dokonalý – ale o to ukázat směr. Když občan uvidí, že obec jedná podle vlastních pravidel, je ochotnější změnu akceptovat.

Krok 3: Zajistěte funkční infrastrukturu pro občany

Bez dobré infrastruktury občané nemohou třdit efektivně. To zahrnuje dostatek nádob na tříděný odpad, dostupné sběrné místo, dobré značení a především dostupnost.

Podle zkušeností z praxe se doporučuje, aby nádoby byly umístěny do vzdálenosti 100 metrů od domácností. Nejedná se o zákonnou povinnost, ale o osvědčené doporučení. Studie ukazují, že čím kratší je vzdálenost ke tříděnému odpadu, tím vyšší je míra zapojení obyvatel do systému třídění (Třetí ruka, 2022).

Zřízení komunitních kompostérů, nabídka domácích kompostérů za symbolickou cenu nebo možnost přistavení kontejneru pro bioodpad jednou měsíčně jsou praktické a velmi levné kroky. Jejich zavedení přitom přímo snižuje množství SKO.

Kromě toho může obec motivovat obyvatele ke správnému třídění pomocí tzv. gamifikace – tedy zavedení soutěží, sběratelských systémů nebo komunitních výzev. Třída, která nasbírá nejvíce elektroodpadu, ulice s nejmenším množstvím SKO, domácnosti zapojené do sdílené lednice nebo re-use koutku.

Funkční infrastruktura je základem, ale neměla by být nákladná. Klíčem je její správné rozmístění, dostupnost a pravidelná údržba.

Krok 4: Komunikujte – srozumitelně, moderně, lidsky

Úspěch celé strategie závisí na komunikaci. Obec by měla pravidelně informovat občany o tom, proč se změny dějí, co se daří a jak se mohou zapojit.

Vhodným nástrojem je jednoduchý leták (1x ročně), aktualizovaná sekce webu, obecní rozhlas, nástěnky na zastávkách nebo spolupráce se školou a místním spolkem. Komunikace musí být lokální, pozitivní a důvěryhodná – bez mentorování.

QR kódy na kontejnerech, krátké video s pozvánkou na komunitní akci, recyklovaná obálka na obecní dopisy – i to jsou nástroje komunikace. Pokud obec chytře propojí odpadová témata s každodenní realitou lidí, má větší šanci na jejich aktivní zapojení.

Komunikace ale není jednosměrná. Obec by měla sbírat zpětnou vazbu: např. prostřednictvím krátkých dotazníků, anket nebo osobního setkání. Vzniká tak pocit, že občané nejsou jen „příjemci opatření“, ale jejich spolutvůrci.

Humor a nadsázka mohou být velmi účinné – např. soutěž „Komu to nejlépe třídí“, „Obec bez obalu“ nebo „Zelený dům měsíce“ přinášejí osvětu bez poučování.

Krok 5: Propojte odpadové hospodářství s dalšími oblastmi – voda, energie, klima

Odpad je součástí širšího koloběhu. Pokud chce obec opravdu změnit své fungování, může propojit správu odpadů s dalšími oblastmi. Moderní přístupy hovoří o konceptu „chytré obce“ (smart village), kde jednotlivé agendy spolu komunikují – od odpadu přes energetiku po digitální nástroje.

Např. obec, která zavádí komunitní kompostování, může současně podpořit výsadbu zeleně (kompost jako zdroj živin), podpořit retenci vody (snížení eroze) nebo snížit náklady na hnojiva v obecním hospodaření. Podobně lze propojit re-use aktivity s komunitními sociálními službami, např. skrze sběrná místa pro nábytek, oděvy či funkční vybavení domácností.

Energetická efektivita veřejných budov (zateplení, úsporné osvětlení) snižuje provozní náklady – a to jsou finance, které lze reinvestovat do zlepšení odpadového hospodářství. Solární panely na sběrném dvoře, digitální čidla pro naplněnost kontejnerů nebo chytré plánování svozu podle reálné potřeby jsou dnes běžnou součástí konceptu „smart environment“.

Spolupráce se zemědělci, zahrádkáři nebo lesníky otevírá možnosti pro sdílení bioodpadu, mulčování, přípravu paliva nebo údržbu zeleně. Obec se tak stává centrem cirkulárních toků – nejen místem „spotřeby a vyhození“. Některé obce dokonce zavádějí tzv. re-use centra jako komunitní dílny a opravy, čímž prodlužují životnost výrobků a podporují místní ekonomiku.

V kontextu klimatické změny je zero waste přístup konkrétní odpovědí: snižuje emise, posiluje místní ekonomiku a zvyšuje odolnost vůči výkyvům cen i dodávek. Zero waste totiž není jen o odpadu – je to styl řízení obce, který snižuje závislost, zvyšuje soběstačnost a motivuje ke změně chování celé komunity.

Každý z těchto kroků je proveditelný i v obci do 1000 obyvatel, pokud se upraví podle jejích možností. Je důležité nebát se začít i malými kroky – ale začít. Je důležité nebát se začít i malými kroky – ale začít.

5. Mýty o zero waste

V českých obcích se stále setkáváme s obavami, předsudky a nepochopením, které se pojí s přístupy zero waste. Tyto mýtické představy často odrážejí obce od aktivních kroků, které by jinak mohly přinést nejen ekologický, ale i ekonomický a komunitní prospěch. Odhalme proto nejčastější omyly a ukažme, že zero waste není nedosažitelný ideál, ale praktická cesta, která má smysl i v těch nejmenších obcích Ústeckého kraje.

Mýtus 1: Zero waste znamená žádný odpad.

Fakt: Nejde o absolutní nulu, ale o strategii snižování odpadu na minimum. I malé kroky, jako omezení jednorázových plastů, třídění nebo kompostování, mají smysl.

Mýtus 2: Pro malé obce je to nerealistické.

Fakt: Právě malé obce mávají blízkou komunitu a lepší možnost zapojit občany. Základní opatření nevyžadují vysoké investice (např. re-use koutky, komunitní kompostéry).

Mýtus 3: Je to jen móda ekologických aktivistů.

Fakt: zero waste vychází z principů oběhové ekonomiky, které podporuje EU i Česká legislativa. Nástroje jako 5R, zapojení občanů a optimalizace sběru odpadu jsou praktické a realizovatelné.

Mýtus 4: Všechny odpady se stejně někde spálí.

Fakt: Více než 50 % obecních odpadů lze efektivně třídit a využít. Kvalitní sběr a dohled nad svozem zajistí, že tříděné suroviny nekončí v SKO.

Mýtus 5: Je to finančně náročné.

Fakt: Investice do předcházení odpadu (např. podpora znovupoužití) sníží náklady na svoz a skládkování. Dotace, spolupráce s EKO-KOMem a regionálními firmami můžou náklady dorovnat.

Mýtus 6: Třídění nemá smysl, když to stejně směřují.

Fakt: Třídění odpadu ve většině českých obcí funguje dobře. Důležité je, aby obce komunikovaly s odpadovými společnostmi a kontrolovaly řetězec svozu.

Mýtus 7: Občané nemají zájem.

Fakt: Když se osvěta dělá chytře a lokálně, lidé se zapojují. Příklady z obcí jako Drahonice, Stěkovice nebo Chénov dokazují, že děti, senioři i podnikatelé se mohou aktivně podílet.

Mýtus 8: Výsledky se nedají měřit.

Fakt: Pomocí nástrojů jako je měsíční vážení odpadu, srovnání produkce SKO na obyvatele či sledování tříděných složek lze výsledky snadno kvantifikovat.

Mýtus 9: Týká se to jen odpadu.

Fakt: zero waste je propojeno s komunitním rozvojem, vzděláváním, sociálními inovacemi i adaptací na změnu klimatu. Je to nástroj pro udržitelnou budoucnost obce.

Mýtus 10: Nám se to nemůže podařit.

Fakt: Každá obec může začít drobnými změnami. Nejde o dokonalost, ale o posun. Každý krok se počítá.

6. Checklist pro obecní úřad

Checklist může být silným nástrojem, pokud se využije cíleně. Proto jsme se rozhodli přiblížit jednu jeho sekci podrobněji – jako ukázkou toho, jak lze obecně formulovanou kontrolní položku přetvořit v konkrétní plán kroků a rozhodnutí.

6.1. Ukázková sekce: Obecní úřad jako modelový příklad

Úřad není jen administrativní centrum – je to výkladní skříň obce. Pokud má být strategie zero waste důvěryhodná, musí být vidět v každodenním provozu úřadu. Zde je konkrétní rozpad doporučení:

1. Třídění na úřadě:

- Vyhodnoťte, zda úřad třídí papír, plast, sklo, kovy a elektro.
- Jsou sběrné nádoby dostupné v každé kanceláři a chodbě?
- Má někdo za úklid a vývoz odpovědnost?
- Ukládají se správně účtenky, faktury, obaly od tonerů apod.?

2. Omezování spotřeby:

- Je nastaven systém oboustranného tisku a digitálního podepisování?
- Využívají se sdílené nákupní platformy (např. re-use nábytek z jiných institucí)?
- Má obec pravidla pro nákup kancelářských potřeb s nižší ekologickou stopou?

3. Energetická stopa úřadu:

- Byl proveden energetický audit?
- Využívá se zelená elektřina nebo fotovoltaika na budově?
- Jsou místnosti vybaveny senzory na osvětlení?

4. Vzdělávání a příklady:

- Úředníci se účastní školení k udržitelnosti?
- Obec zveřejňuje své kroky na webu, v obecním zpravodaji?
- Jsou příkladem i pro školy a další organizace?

5. Zapojení veřejnosti:

- Úřad pořádá dny otevřených dveří nebo workshopy na téma odpadu?
- Aktivně sbírá zpětnou vazbu od občanů?

Tento typ podrobného checklistu může obec využít i jako součást ročního plánu práce obecního úřadu nebo jako interní hodnoticí nástroj. Cílem není „mít všechno hotovo“, ale **vytvořit realistickou cestu ke změně**, která bude měřitelná a komunikovatelná.

6.2. Ukázková sekce: Infrastruktura v obci

Infrastruktura pro sběr, třídění a zpracování odpadů je základním kamenem úspěchu každé obce. Tato sekce checklistu se zaměřuje na klíčové body, které si může malá obec v ÚK projít a vyhodnotit:

1. Přístupnost sběrných míst:

- Má obec zmapovanou aktuální síť sběrných míst a jejich pokrytí?
- Nacházejí se nádoby na tříděný odpad do 100 m od většiny domácností?
- Existují místa s opakovanými stížnostmi na přístupnost nebo přetékání?

2. Stav a označení nádob:

- Jsou nádoby dostatečně velké, funkční a pravidelně vyvážené?
- Jsou jasně barevně rozlišené a opatřené popisky (i pro děti nebo cizince)?
- Má obec přehled o počtu nádob a jejich stavu (evidence)?

3. Třídění bioodpadu a kompostování:

- Nabízí obec domácí kompostéry nebo komunitní kompostovací místa?
- Je zajištěn svoz bioodpadu (včetně zahradního a kuchyňského)?
- Probíhá osvěta o tom, co do bioodpadu patří a co ne?

4. Mobilní a doplňkové sběry:

- Využívá obec mobilní sběr nebezpečného odpadu, elektrospotřebičů či textilu?
- Existuje prostor pro sběr velkoobjemového odpadu mimo sběrný dvůr?
- Lze zlepšit využití sběrného dvora (např. otevírací doba, dostupnost)?

5. Digitální a chytré prvky (Smart Waste Management):

- Má obec zavedený systém sledování naplněnosti kontejnerů pomocí senzorů?
- Využívá aplikace typu „ZmapujTo“ nebo vlastní nástroj pro hlášení nepořádku?
- Má veřejně přístupnou digitální mapu kontejnerů s informacemi o jejich poloze, typu a frekvenci vývozu?
- Spolupracuje s firmami nabízejícími digitální evidenci odpadů pro lepší kontrolu nákladů a efektivitu?

- Zavádí QR kódy přímo na kontejnerech s odkazy na vzdělávací obsah, statistiky nebo motivační programy?

Rozpracováním této části checklistu vzniká konkrétní plán pro zlepšení infrastruktury, který může být zařazen do rozpočtu, strategického plánu obce nebo akčního plánu udržitelnosti.

Co to obci přinese?

- Měřitelný pokrok: Díky jasné formulovaným krokům lze každoročně vyhodnocovat pokrok – počet kontejnerů, snížení objemu SKO, zvýšení účasti na třídění atd.
- Lepší plánování investic: Např. nákup senzorů nebo modernizace sběrného dvora lze snadněji obhájit, pokud je potřeba podložena kvalitní analýzou z checklistu.
- Zapojení občanů: V momentě, kdy obec ukazuje konkrétní kroky, které dělá – a zveřejňuje je (např. pomocí mapy, fotek, QR kódů) – stoupá důvěra veřejnosti i ochota se aktivně zapojit.
- Snazší přístup k dotacím: Dobře vedená evidence a plánování v souladu s prioritami kraje či státu je základem pro úspěšné žádosti o podporu.
- Přidaná hodnota pro další oblasti: Digitální infrastruktura, edukace i vizuální komunikace s občany lze snadno přenést do dalších oblastí – energetiky, vody, veřejného prostoru.

Checklist se tak stává nejen interním nástrojem sebehodnocení, ale i výchozím bodem pro změnu postojů, komunikaci s veřejností a efektivní hospodaření s veřejnými prostředky. Pokud obec zapracuje alespoň část doporučení, může:

- prokázat konkrétní kroky při žádostech o podporu z OPŽP, SFŽP nebo krajských výzev;
- získat důvěru občanů díky průhlednosti a aktivitě;
- lépe plánovat rozpočtově i časově jednotlivé úpravy, aniž by zatěžovala provoz;
- sloužit jako příklad pro další obce v regionu, čímž posiluje spolupráci a přenos dobré praxe napříč Ústeckým krajem.

Na dalších stranách metodiky lze podobně doplnit i ostatní části checklistu – komunikaci, propojení oblastí nebo financování, a vytvořit tím komplexní nástroj pro řízení změny odpadu v malých obcích Ústeckého kraje.

7. Inspirace a inovace pro budoucnost malých obcí

Přestože se mnohé obce v Ústeckém kraji potýkají s omezenými rozpočty, lidskými kapacitami i nedůvěrou k novým přístupům, právě v těchto podmínkách může vyniknout síla jednoduchých, inovativních a komunitně orientovaných řešení. Tato kapitola přináší inspiraci na základě materiálů Zero Waste Europe, souboru doporučení od ZW Cities a dalších osvědčených přístupů.

7.1. 1. Re-use centra a obecní burzy věcí

Re-use centra jsou místem, kde mohou občané zanechat funkční, ale pro ně již nepotřebné předměty – od nádobí a knih až po nábytek či oblečení. Takové místo může fungovat v jednoduchých podmínkách, například v bývalé klubovně, hasičárně nebo obecním skladu. Obce, které již mají zkušenosti, potvrzují, že k provozu není třeba složité technologie, ale především zájem a důvěra komunity.

Dobrou praxí je spolupráce se školami nebo neziskovými organizacemi, které mohou provoz pomoci rozjet nebo se podílet na dobrovolnické bázi. V některých obcích se re-use centra provozují společně s knihovnou nebo komunitním centrem. Zapojení dětí a škol do provozu může posílit mezigenerační rozměr a přispět k výchově k odpovědnosti.

Výhodou je, že re-use centrum snižuje množství odpadu v obci, posiluje lokální ekonomiku a zároveň přináší sociální rozměr – např. možnost poskytnout věci občanům v nouzi. Přehledný provoz a pravidla, například přes QR katalog nebo jednoduchou evidenci, mohou zajistit dlouhodobou udržitelnost projektu.

Praktickým příkladem může být obec Koštice v okrese Louny, která zprovoznila re-use koutek přímo v areálu obecního úřadu. Občané sem nosí oblečení a hračky, které jsou pak nabízeny k dalšímu využití. Obec díky tomu snížila počet objemných odpadů ve sběrném dvoře o 15 % během prvního roku. Koordinaci má na starosti jedna pracovnice veřejně prospěšných prací a provoz je napojen na komunitní facebookovou skupinu, kde jsou věci prezentovány.

Dalším inspirativním příkladem je malá obec Peruc, která zavedla tzv. 'obecní výměnný týden'. Jednou za čtvrt roku obec nabídne prostor v kulturním domě, kde si občané mohou vyměňovat domácí potřeby, oděvy nebo hračky bez nutnosti peněžní výměny. Akce bývá spojena s komunitním pečením a dětským koutkem, čímž přitahuje široké spektrum obyvatel. I když nejde o trvalé centrum, efekt opětovného využívání a mezigeneračního setkávání má výrazný sociální dopad.

V Podbořanech byl projekt re-use centra rozšířen o spolupráci s chráněnou dílnou. Opravené předměty – židle, hračky nebo květináče – jsou nabízeny zpět občanům nebo využívány v městské zeleni. Obec tím nejen snižuje množství odpadu, ale i podporuje sociální podnikání, zaměstnanost a pozitivní image města jako místa se smyslem pro udržitelnost.

V Úštěku se uvažuje o re-use centru přímo napojeném na turistický ruch – např. sběr a výměna outdoorového vybavení, knih v několika jazycích či nádobí do kempů. Propojení s turismem a sezónním pohybem obyvatel je ukázkou, že i malé obce mohou koncipovat reuse jako součást své rozvojové strategie – nejen jako sociální, ale i jako ekonomický nástroj.

Obec Volfartice na Českolipsku (ÚK) spolupracuje s MAS LAG Podralsko na provozu sdíleného reuse pointu mezi třemi obcemi. Zařízení je napojeno na sociální podnik, který předměty čistí a opravuje. Tato forma meziobecní spolupráce snížila náklady na likvidaci objemného odpadu o 18 % ročně. Více na: <https://www.lagpodralsko.cz>

Další inspirací je re-use centrum v Tisé u Děčína, které funguje ve spolupráci s místním horolezeckým oddílem. Vybavení a oblečení z horolezeckých výprav je dále využíváno pro začátečníky nebo školní kroužky. Centrum je přístupné o víkendech a provoz je částečně financován z příspěvků návštěvníků. Info: <https://www.obectisa.cz>

V obci Cítoliby u Loun se re-use koutek provozuje v rámci místní knihovny. Občané mohou věnovat i vyzvednout knihy, nádobí a domácí potřeby. Město projekt rozšířilo o mini dílnu, kde si mohou lidé opravit spotřebiče (např. rychlovarné konvice nebo lampičky) pod dohledem technického dobrovolníka. Projekt: <https://www.citoliby.cz>

V Hoře Sv. Šebestiána funguje tzv. Mobilní re-use den. Vždy poslední sobotu v měsíci přijede kontejner označený logem „Druhá šance věcem“ a občané mohou přinést i odnést věci. Zbytek je roztříděn a nabídnut ve spolupráci s charitními obchody v Mostě a Chomutově. Kalendář akcí a informace: <https://www.horasvseb.cz>

centru přímo napojeném na turistický ruch – např. sběr a výměna outdoorového vybavení, knih v několika jazycích či nádobí do kempů. Propojení s turismem a sezónním pohybem obyvatel je ukázkou, že i malé obce mohou koncipovat reuse jako součást své rozvojové strategie – nejen jako sociální, ale i jako ekonomický nástroj.

Dobrou praxí je spolupráce se školami nebo neziskovými organizacemi, které mohou provoz pomoci rozjet nebo se podílet na dobrovolnické bázi. V některých obcích se re-use centra provozují společně s knihovnou nebo komunitním centrem. Zapojení dětí a škol do provozu může posílit mezigenerační rozměr a přispět k výchově k odpovědnosti.

Výhodou je, že re-use centrum snižuje množství odpadu v obci, posiluje lokální ekonomiku a zároveň přináší sociální rozměr – např. možnost poskytnout věci občanům v nouzi. Přehledný provoz a pravidla, například přes QR katalog nebo jednoduchou evidenci, mohou zajistit dlouhodobou udržitelnost projektu.

7.2. 2. Systém odměn pro domácnosti s minimem odpadu

Motivační systémy pro domácnosti jsou klíčem k aktivnímu zapojení občanů. Zkušenosti z obcí v Německu, Francii nebo i Česku ukazují, že lidé reagují na pozitivní motivaci: snížení poplatků, dárkové poukazy, uznání. V malých obcích to může být například snížení paušálu za odpad pro domácnosti, které vytrídí více než průměr.

Implementace systému může být jednoduchá – obec si může vést roční přehled o množství směsného odpadu z jednotlivých částí obce nebo zapojit evidenční systémy svozových firem. Některé firmy nabízejí RFID známky na popelnice, které měří počet výsypů.

Klíčové je zapojení komunikace – občané musí vědět, proč a jak jsou odměňováni. Veřejné ocenění (např. v obecním zpravodaji), diplomy pro nejlepší „třídíče“ nebo jednoduché soutěže mohou zásadně změnit atmosféru ve vesnici a vytvořit nový standard.

7.3. 3. Školní a dětské programy zero waste

Školy mají zásadní roli v budování návyků a postojů. Děti, které se od útlého věku učí třídit odpad, chápat význam cirkulární ekonomiky nebo samy kompostují zbytky z jídelny, ovlivňují i chování své rodiny. Proto by obec měla hledat cesty, jak školu systematicky zapojit.

Programy jako „Oběd bez odpadu“, školní kompostéry nebo třídící hry fungují i v obcích s malým počtem dětí. Pomoci může spolupráce s environmentálními centry, MAS nebo krajem. Významná je také role vedení školy – pokud je otevřený, může být škola modelovým místem pro celý region.

Učitelé často potřebují podporu: metodiku, pracovní listy, jednoduché návody. Obec jim může nabídnout facilitátora (např. z MAS) nebo propojit školy mezi sebou – výměna zkušeností a soutěže mezi školami motivují i tam, kde je zájem zatím nízký.

7.4. 4. Klimatická linka k odpadům (propojení témat)

Mnoho lidí stále nevnímá odpad jako klimatickou otázku. Přitom skládkování nebo spalování zbytečných odpadů má přímý vliv na emise CO₂. Malé obce mohou využít jednoduché přirovnání: „každý kilogram SKO navíc znamená víc emisí i víc nákladů“.

Argument uhlíkové stopy je účinný, pokud je podaný srozumitelně – např. že 1 popelnice navíc = emise jako ujet 150 km autem. Existují veřejně dostupné kalkulačky uhlíkové stopy (např. uhlikovastopa.cz), které lze využít i pro workshopy nebo školní projekty.

Napojení tématu odpadu na klimatickou změnu může přinést nové možnosti financování z klimatických výzev, ale i nové partnery – např. energetické poradce, developery nebo školy, které se klimatickými tématy zabývají.

7.5. 5. Regionální spolupráce a sdílené kapacity

Spolupráce mezi obcemi je cestou k efektivitě. Obzvláště v Ústeckém kraji, kde jsou vzdálenosti mezi obcemi malé, ale často chybí kapacity a technika, má smysl sdílet náklady a know-how. Například sdílené svozy textilu nebo společná investice do sběrného dvora pro dvě až tři obce je běžná v řadě regionů v ČR.

Vznik pracovních skupin mezi obcemi, tzv. „Zero Waste trojic“, přináší nejen úspory, ale i větší tlak na dodavatele, společný marketing (např. značka „Třídíme spolu“) a možnost sdílet odborníky nebo grafiku. Takové iniciativy mohou být podporovány z MAS nebo krajských dotačních titulů.

Díky spolupráci mohou vzniknout i nové formy osvěty – např. mezivesnické soutěže, výměnné workshopy nebo sdílené kampaně na sociálních sítích. V době digitalizace není problém vytvořit společný kanál nebo webovou stránku více obcí a oslovit tak širší veřejnost bez zvýšených nákladů.

Zavádění těchto prvků nemusí být nákladné – klíčem je silná komunitní vazba, otevřenost změně a odvaha zkusit i neobvyklé cesty. Inovace nemusí znamenat digitální technologie, ale i nové myšlení a odvahu k proměně běžného provozu obce.

8. Závěr metodiky: Cesta k odpadově odpovědné obci

Tato metodika byla vytvořena s cílem nabídnout malým obcím Ústeckého kraje praktický, funkční a inspirativní rámec pro přechod k udržitelnému a chytrému odpadovému hospodaření. Klíčem k úspěchu nejsou jen velké investice nebo dokonalé technologie, ale především lidské zapojení, odvaha k proměně zažitých postupů a schopnost tvořit společně.

Zavádění principů zero waste v malých obcích není utopií – naopak, právě malé komunity mají obrovský potenciál stát se lídry změny. Díky blízkým vztahům mezi obyvateli, možnosti rychlého rozhodování a pružnosti v zavádění novinek může každá obec postupně budovat systém, který nejen šetří peníze, ale přináší i vyšší kvalitu života.

Využijte příležitosti, které přinášejí dotační tituly, spolupráce s MAS, krajem nebo neziskovkami. Zapojte školy, seniory, spolky i firmy – ať se péče o obecní prostředí stane společným příběhem. Metodika je rámcem, ale každá obec si z ní může vytvořit vlastní plán podle svých možností.

Začněte hned teď:

- Vyberte jeden konkrétní krok (např. zavedení re-use koutku nebo aktualizaci obecního plánu odpadového hospodářství).
- Zapojte veřejnost do diskuze i realizace.
- Sledujte výsledky, sdílejte úspěchy a nebojte se chyb – i ty posouvají.

Každý krok směrem k odpovědnému nakládání s odpady je zároveň krokem ke kvalitnějšímu, čistšímu a udržitelnějšímu životu v našich obcích.

Zavedení prvních opatření může být nenápadné, ale právě konzistence a odvaha pokračovat i přes počáteční potíže vytváří dlouhodobý rozdíl. I když se některé kroky mohou zdát malé – jako například zavedení obecního kompostéru nebo vznik re-use koutku – jsou to přesně tyto změny, které mají trvalý dopad na životní prostředí i komunitní vztahy.

Obce v Ústeckém kraji mají specifická východiska, která je třeba brát v úvahu – strukturální změny, rozdílné demografické složení i historická zátěž průmyslu. O to důležitější je uchopit odpadové hospodářství nejen jako technické opatření, ale jako nástroj k posílení lokální identity, zlepšení občanských vztahů a rozvoje celkové kvality života.

Tato metodika si klade za cíl být živým dokumentem – podkladem, který může být doplňován o nové příklady dobré praxe, aktualizován podle legislativních změn a především přizpůsobován potřebám jednotlivých obcí. Věříme, že zapojením konkrétních lidí a sdílením zkušeností vznikne síť obcí, které se navzájem inspirují a podporují.

Budování kultury odpovědného zacházení s odpady je maraton, nikoliv sprint. Vyžaduje trpělivost, dialog a respekt k různým názorům. Důležitým prvkem je i transparentnost a pravidelná komunikace směrem k veřejnosti – jen tehdy lze dosáhnout dlouhodobé důvěry a skutečné změny.

Ať už se rozhodnete začít kterýmkoliv krokem, důležité je udělat právě ten první. Věříme, že tato metodika k tomu může být užitečným průvodcem a motivací. Udržitelná obec není vizí budoucnosti – je to příležitost dneška.

Tato metodika má charakter inspirativního rámce – poskytuje znalosti, příklady a doporučení. Aby však mohla být skutečně naplněna jako **akční plán**, je třeba ji doplnit o konkrétní implementační složku, která umožní obcím přejít od slov k činům.

Akční plán je praktický nástroj, který pomáhá obcím:

- Stanovit **konkrétní kroky** a jejich **časový harmonogram**;
- Určit **odpovědnosti** a **potřebné zdroje**;
- Pravidelně **sledovat pokrok** a **vyhodnocovat** výsledky;
- Posilovat **důvěru občanů** a zajišťovat **průhlednost** v rozhodování.

Níže uvádíme doporučenou strukturu akčního plánu, kterou si může každá obec upravit dle své velikosti, kapacit i ambicí:

8.1. Ukázkový rámec akčního plánu:

Aktivita	Cíl opatření	Termín realizace	Odpovědnost	Potřebné zdroje	Kontrolní bod
Zavedení re-	Snížení	3/2026	Starosta/starostka,	Místnost,	6/2026: evaluace

use koutku v budově OÚ	objemného odpadu o 15 %		pracovník VPP	regály, dobrovolníci	objemu odpadu
QR systém na kontejnery	Zlepšení informovanosti obyvatel	9/2025	Komise ŽP + školní projekt	QR štítky, IT podpora, tisk	Dotazník spokojenosti občanů
Revidovaný plán OH	Zajištění souladu se zákonem	12/2025	Tajemník OÚ + externista	Externí konzultant, záznamy	Schváleno zastupitelstvem
Mobilní sběr textilu 2x ročně	Omezení SKO, podpora reuse	5/2025 a dále každých 6 měsíců	Obecní úřad + dobrovolní hasiči	Auto, prostor, propagace	Vyhodnocení počtu zapojených domácností

Tento rámec lze snadno doplnit o **prioritizaci (krátkodobé/střednědobé/dlouhodobé)** a také o konkrétní **indikátory úspěšnosti**. Doporučujeme také každoroční **vyhodnocení**, ideálně s účastí občanů, např. formou komunitního setkání.

Aby akční plán nebyl jen přehledem tabulkových údajů, ale skutečným motorem změny, doporučujeme doplnit ho o **praktické workshopy nebo komunitní plánování**. Například veřejná setkání, kde občané sami navrhnou, co je pro jejich obec prioritou – zda je to vznik sdíleného kompostéru, lepší informovanost nebo spolupráce s místními školami. Důležité je, aby plán nevznikl od stolu, ale z reálného prostředí obce.

Mnoho obcí může také využít tzv. „**pilotní rok**“, tedy období, kdy se opatření testují v malém rozsahu (např. v jedné části obce nebo s jednou cílovou skupinou). Teprve na základě zpětné vazby je pak možné aktivity rozšířit. Tím se snižuje riziko neúspěchu a zároveň roste důvěra obyvatel v plánovanou změnu.

Inspirací může být i zapojení žáků základních škol nebo místních seniorů jako ambasadorů změny – například při tvorbě informačních plakátů nebo mapování nejčastějších problémů s odpadem. Právě propojení napříč generacemi přináší největší dopad a snižuje odpor ke změnám.

Doporučujeme proto, aby každá obecní rada zvážila vytvoření **pracovní skupiny pro odpady a udržitelnost**, která bude mít za úkol nejen realizaci plánu, ale také pravidelné vyhodnocování a navrhování jeho aktualizace.

"Obce, které se vydají cestou zero waste, nejen šetří náklady, ale i posilují komunitu a zdraví životního prostředí."

9. Příloha 1: Šablony

Editovatelná šablona: Zero waste akční plán pro malé obce Ústeckého kraje

Tato šablona pomáhá obcím strukturovat plán kroků vedoucích k naplňování principů zero waste – tedy předcházení vzniku odpadů, jejich opětovnému využití, vzdělávání komunity a zavádění inovativních a dostupných řešení. Je uzpůsobena potřebám **menších obcí s omezeným rozpočtem**, přitom inspiruje k promyšleným, dlouhodobým změnám.

Obec:

Koordinátor/ka plánu:

Zpracováno dne:

Akční období: od do

1. Zero waste cíle obce:

Uvedte měřitelné a reálné cíle – např. v oblasti snižování směsného komunálního odpadu (SKO), podpory opětovného využití, vzdělávání obyvatel nebo zavádění lokálních změn.

Příklady:

- Snižování objemu SKO o 30 % do konce roku 2027.
- Vznik funkčního re-use koutku do poloviny roku 2025.
- Zapojení min. 50 % domácností do domácího kompostování.
- Realizace čtyř komunitních vzdělávacích akcí ročně.

Poznámka: SKO = směsný komunální odpad, tedy ten, který končí na skládce nebo ve spalovně a není dále tříděn. V rámci konceptu zero waste je snaha SKO minimalizovat.

2. Klíčové aktivity a opatření:

Každou aktivitu přiřaďte ke konkrétnímu zero waste principu (např. Refuse, Reduce, Reuse, Recycle, Rot). V tabulce vyplňujte i termíny, odpovědné osoby a měřitelné výsledky.

Aktivita / opatření zero waste princip Termín Odpovědnost Potřebné zdroje Měřitelný výsledek

3. Indikátory pokroku:

Zapište konkrétní ukazatele, které umožní měřit přínos aktivit. Neomezujte se na čísla – zajímavá jsou i měkká data (účast, zpětná vazba, změny návyků).

Příklady:

- Pokles produkce SKO na obyvatele (kg/os/rok).
- Zvýšení počtu vytríděných druhů odpadu.
- Množství předmětů předaných v re-use koutku.
- Zpětná vazba z komunitních anket.
- Zájem mladých o téma (projekty žáků, školní výstavy).

4. Komunitní a vzdělávací složka:

Zapojení veřejnosti je základ úspěchu. Tato část mapuje aktivity, které zvyšují povědomí, zajišťují informovanost a posilují lokální vztahy.

Příklady:

- Re-use den – veřejná akce, kde si občané mohou vyměnit nebo darovat věci.
- Školní projekt „Mladí strážci odpadu“ ve spolupráci se ZŠ.
- Informační bod na OÚ – výstavka, přehled pravidel třídění.
- Zapojení seniorů jako poradců – mentoring, podpora.
- Spolupráce s místními spolky, hasiči, dobrovolníky.

5. Vyhodnocení a revize:

Každý plán potřebuje pravidelné zhodnocení. Zde popište, kdo bude mít kontrolu na starost a jak budou výsledky sdíleny.

Příklady:

- Obecní výbor pro životní prostředí zhodnotí plán každých 12 měsíců.
- Výsledky budou prezentovány na obecním webu a veřejném setkání.
- Úpravy plánu budou schvalovány zastupitelstvem.
- Využití dotazníků pro občany po 1. roce implementace.
- Vytvoření výroční zprávy nebo infografiky přístupné občanům.

Tato šablona je nástroj, který umožní obci proměnit vize v reálné kroky a budovat vlastní cestu k udržitelnému odpadovému hospodářství – podle svých možností, rozpočtu i komunitního ducha.

10. Příloha 2: Inspirativní příklady z obcí a měst Ústeckého kraje

V Ústeckém kraji se nachází celá řada menších obcí i středně velkých měst, které už dnes dokazují, že principy zero waste nejsou utopií. Ukázkové projekty vznikají tam, kde se propojuje vůle obce, aktivní občané a jednoduché nástroje. Zde je několik příkladů, které mohou být inspirací pro další.

- **Tisá:** Tato obec zavádí digitální hlášení přeplněných nádob a jiných odpadových situací. Občané mohou přes aplikaci upozornit na potřebu svozu, což zefektivnilo služby a omezilo vznik černých sládek.
- **Liběšice:** Místní škola aktivně spolupracuje s obcí na třídění odpadu a komunitním kompostování. Děti nejen sbírají bioodpad, ale učí se zodpovědnosti v praxi.
- **Košnice:** Obec si vybudovala vlastní kompostárnu, která zpracovává bioodpad ze zahrad i obecních ploch. Kompost pak slouží pro údržbu zeleně a pěstební plochy.
- **Povrly:** Zde investovali do chytrých nádob s online monitoringem zaplněnosti. Zároveň obec aktivně spolupracuje s EKO-KOMem a rozšiřuje edukaci obyvatel pomocí interaktivních nástrojů.
- **Velemín:** Obec dlouhodobě spolupracuje s dětmi a mládeží na ekologických projektech. Vznikly například re-use koutky, kompostovací aktivity a výtvarné soutěže na téma odpadu.
- **Město Litoměřice:** Jedno z mála měst, které si nechalo zpracovat analýzu potenciálu zero waste opatření a integrovalo udržitelný přístup do své Strategie rozvoje města. Spolupracuje s neziskovými organizacemi a zapojuje školy.
- **Bělina:** Pilotně zavedli projekt předcházení vzniku odpadu ve školách a sběru elektrospotřebičů formou re-use dne. Učitelé byli zaškoleni do metodiky zero waste pro vzdělávání.
- **Kadaň:** V Kadani funguje spolupráce mezi technickými službami a občany při revizi stanovišť tříděných odpadů, a to pomocí participativní mapy. Díky tomu se zvýšila efektivita i spokojenost.
- **Varnsdorf:** Ve městě funguje rozsáhlý systém komunitních kontejnerů s čipy a váhovým systémem. Občané mají přehled o svém odpadu, což vede ke snížení směsného komunálního odpadu.
- **Postoloprty:** Město zavedlo ve spolupráci s místními spolky pravidelné dny re-use, při kterých si občané mohou vyměňovat použité věci. Snižuje to množství odpadu i náklady domácností.
- **Horní Jiřetín:** Obec se zaměřuje na osvětu – pravidelně pořádá workshopy o zero waste, kompostování a domácím třídění. Zapojeny jsou především místní školy a senioři.
- **Žatec:** Město využívá mobilní aplikaci, přes kterou mohou občané nahlašovat přeplněné kontejnery nebo nepořádek. Data jsou propojena s dispečinkem technických služeb.
- **Bohosudov (Krupka):** Zde funguje školní zahrada propojená s obecní kompostárnou, která slouží jako vzdělávací prvek pro děti i praktický zdroj kompostu pro město.
- **Čížkovice:** Obec zavedla projekt domácího kompostování – rozdávala kompostéry do domácností a vytvořila poradní linku pro správné kompostování.
- **Lenešice:** Místní škola spolupracuje s technickými službami na každoročním auditu odpadu a navrhuje změny ve sběrové infrastruktuře podle reálných potřeb.
- **Rumburk:** Zapojení do mezinárodní kampaně Zero Waste Cities přineslo městu metodiku a měřitelná data o odpadu. Přístup kombinuje reálná čísla a aktivní práci s komunitou.
- **Ústěk:** Zavedli v obci tzv. "den bez odpadu", který se koná každé čtvrtletí – obsahuje výměnné tržiště, bezobalový catering a workshopy.
- **Lovosice:** Město investovalo do chytrých senzorů ve sběrných dvorech, které sbírají data o návštěvnosti a typu odpadu. Na základě dat upravují provoz a cíleně informují občany.

11. Slovníček pojmů

Adaptace na změnu klimatu – Proces přizpůsobení se aktuálním nebo očekávaným klimatickým podmínkám a jejich dopadům. V praxi se týká např. práce se zelení, vodou nebo strukturou veřejných prostor.

Biologicky rozložitelný odpad (BRO) – Odpad rostlinného nebo živočišného původu, který se přirozeně rozkládá (zbytky jídel, tráva, listí). Vhodný pro domácí nebo komunitní kompostování.

Circular Economy (Oběhové hospodářství) – Ekonomický model zaměřený na opětovné využívání materiálů, prodlužování životnosti produktů a minimalizaci odpadu.

Deponie – Zařízení pro trvalé uložení odpadů, často označované jako skládka. V zero waste přístupu je cílem deponii vyhýbat.

Digitální hlášení odpadů – Chytré technologie umožňující občanům nahlásit přeplněné kontejnery nebo nepořádek pomocí aplikací či QR kódů.

EKO-KOM – Autorizovaná obalová společnost, která zajišťuje systém sběru, třídění a využití obalových odpadů v České republice.

Ekologická stopa – Množství přírodních zdrojů, které jedinec, domácnost či obec spotřebuje. Nižší stopa = udržitelnější život.

Environmentální osvěta – Vzdělávací a osvětové aktivity zaměřené na podporu šetrného chování vůči přírodě, včetně třídění a prevence vzniku odpadů.

Green public procurement (Zelené veřejné zakázky) – Výběr produktů/služeb pro obec s ohledem na jejich ekologickou stopu a udržitelnost.

Inovativní sběr odpadu – Způsoby sběru odpadů využívající digitální nebo komunitní nástroje (chytré kontejnery, systém odměn, datová analýza).

Jednorázové výrobky – Produkty určené na jedno použití, často z plastu. Zero waste přístup podporuje jejich nahrazování trvalými alternativami.

Kontejnerová hnízda – Skupiny nádob na tříděný odpad. Vhodně navržená hnízda zvyšují míru třídění a komfort pro občany.

Komunitní kompostování – Kompostování v rámci lokální skupiny obyvatel, často za podpory obce. Vhodné pro bytovou zástavbu i menší obce.

Komunitní participace – Zapojení obyvatel do rozhodovacích procesů a realizace opatření (např. plánování sběrných míst, komunitní re-use akce).

Materiálové toky – Pohyb materiálů od výroby po likvidaci. Mapování toků pomáhá identifikovat, kde vzniká zbytečný odpad.

Mobilní svoz – Dočasný nebo sezónní sběr specifických typů odpadů (elektro, nebezpečný odpad) pomocí svozových vozidel.

Náhradní plnění – Systém pro firmy, který umožňuje kompenzaci za nesplnění zákonné povinnosti zaměstnávat osoby se zdravotním postižením – často formou spolupráce s chráněnými dílnami vyrábějícími např. textilní tašky.

Oběhové hospodářství (viz Circular Economy) – Systém s cílem co nejméně odpadu a maximalizace využití materiálů.

Odpadové hospodářství obce – Soubor opatření, systémů a pravidel obce pro nakládání s odpady na jejím území.

Opětovné použití (reuse) – Dávání druhého života výrobkům, které už někdo nepotřebuje. Může mít formu darování, oprav nebo kreativního upcyklování.

Předcházení vzniku odpadů - Soubor opatření a návyků vedoucí k minimalizaci odpadu již na počátku – např. nakupování bez obalu, vyhýbání se jednorázovým výrobkům, výběru trvanlivých a opravitelných produktů.

Recyklace - Proces opětovného zpracování odpadových materiálů na nové produkty. Je nižší na hierarchii 5R, ale je stále důležitým nástrojem pro snižování objemu skoncovaného odpadu.

Re-use centrum - Místo, kde občané mohou odevzdávat funkční, ale nepotřebné věci, které mohou posloužit dalším lidem. Má ekologický i sociální přínos.

Rot (kompostování) - Přirozený proces rozkladu biologického odpadu za vzniku živného kompostu. Základní pilíř zero waste strategie.

Senzořický monitoring - Využití chytrých technologií pro sledování zaplněnosti odpadových nádob. Umožňuje optimalizaci svozu a úsporu nákladů.

SKO (Směsný komunální odpad) - Odpad, který už není dále tříditelný a končí na skládce nebo ve spalovně. Nejdražší a nejproblematictější složka odpadového hospodářství.

Smart environment - Koncepce využití digitálních a chytrých nástrojů k efektivní a udržitelné správě obce. Např. digitální mapy svozu, online formuláře, edukativní aplikace.

Sociální podnik - Podnikatelský subjekt, který spojuje ekonomický záměr s pozitivním sociálním dopadem, např. zaměstnává znevýhodněné osoby při provozu re-use centra.

Textilní odpad - Použité oděvy a látky, které lze znovu použít, upravit nebo recyklovat. Stále častěji tříděn jako samostatná složka odpadu.

Tříděný sběr - Systém, ve kterém občané oddělují různé složky odpadu (papír, plast, sklo, bioodpad, elektro). Základ úspěšného odpadového hospodářství.

Udržitelný rozvoj - Rozvojový přístup, který uspokojuje současné potřeby, aniž by ohrožoval šance budoucích generací. Ve vztahu k odpadům jde o dlouhodobou rovnováhu mezi spotřebou a zdroji.

Výkupna druhotných surovin - Zařízení, kde lze odevzdávat tříděné odpady jako papír, kovy nebo elektrozařízení, často s finančním bonusem pro občana.

Vzdělávání k odpovědnosti - Součást environmentální osvěty. Cílem je budovat vztah k odpadu jako zdroji, nikoli nákladu.

Zahušťování infrastruktury - Strategie zkracování vzdáleností ke kontejnerům, zřizování mikrosběrných míst. Zvyšuje dostupnost a motivaci třídění.

Zelená údržba - Ekologický přístup k údržbě obecních prostor – kompostování trávy, bezchemické metody, třídění odpadů z údržby.

Zelený veřejný prostor - Parky, zeleň a jiná přírodní stanoviště v obcích, které mohou být zapojené do komunitních projektů zero waste (např. komunitní zahrady).

Zero waste - Koncept směřující k minimalizaci odpadů a maximalizaci znovupoužití. Nejde o dokonalou nulu, ale o strategický a dlouhodobý posun v chápání spotřeby.

Zero waste akční plán - Plán opatření a aktivit, který má obecní správa pomoci zavést kroky vedoucí k zero waste principům.

Zpětvzetí odpadu - Způsob, jakým prodejci a výrobci zajišťují převzetí nepotřebných obalů, elektrozařízení apod. (např. v rámci rozšířené odpovědnosti výrobce).

12. Použité zdroje

Legislativa a oficiální dokumenty:

- Zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech.
- Vyhláška č. 273/2021 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/851 ze dne 30. května 2018, kterým se mění směrnice 2008/98/ES o odpadech.

Studie, metodiky a zprávy:

- SOUKOPOVÁ, Jana; TÓTHOVÁ, Dominika; NOVÁK, Pavel. *Metodika pro obce zaměřená na zvyšování třídění odpadů*. In: TVIP – Odpady a obce. 2023.
- ZERO WASTE EUROPE. *Metodika pro obce s ambicí nulového odpadu*. [online]. [cit. 12.07.2025]. Dostupné z: <https://zerowasteeurope.eu>
- ZERO WASTE EUROPE. *Masterplan for Zero Waste Cities*. [online]. [cit. 12.07.2025]. Dostupné z: <https://zerowastecities.eu>
- INSTITUT CÍRKULÁRNÍ EKONOMIKY: *Manuál obecné cesty k cirkulárnímu městu*. [online]. [cit. 12.07.2025]. Dostupné z: <https://incien.org>
- MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Plán odpadového hospodářství ČR 2021–2030*. [online]. [cit. 12.07.2025]. Dostupné z: <https://www.mzp.cz>
- CENIA. *Ročenka životního prostředí ČR*. [online]. [cit. 12.07.2025]. Dostupné z: <https://www.cenia.cz>

Další online zdroje a příklady praxe:

- Web EKO-KOM: <https://www.ekokom.cz>
- Asociace komunitních služeb: <https://www.komunal.cz>
- Obce ÚK (Tisá, Velemín, Litoměřice, Rumburk, Žatec atd.) – oficiální weby obcí a strategické dokumenty.
- Climate-ADAPT: Evropská platforma pro adaptace na změnu klimatu. [online]. <https://climate-adapt.eea.europa.eu>
- Evropská agentura pro životní prostředí: <https://www.eea.europa.eu>